

EDUCATIEF GRADUAAT IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

KATHOLIEKE HOGESCHOOL VIVES NOORD EN
KATHOLIEKE HOGESCHOOL VIVES ZUID

OPLEIDINGSACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

8 APRIL 2024

INGE PLACKLÉ (VOORZITTER) • FRANK JANSSEN, PIETER
VIELFONT, PAMUK DEMIRCI (COMMISSIELEDEN) •
ANNE MARTENS (SECRETARIS) • VEERLE CONINGS
(PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract	4
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	5
3	Oordeel	12
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding.....	13
	Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR).....	14
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie	15
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding.....	16
	Bijlage 5: Verantwoording.....	18
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	19

1 Abstract

Het educatief graduaat in het secundair onderwijs ('educatief graduaat') van Katholieke Hogeschool VIVES Noord en Katholieke Hogeschool VIVES Zuid (gezamenlijk hogeschool VIVES, of afgekort VIVES) is een opleiding tot leraar die is gericht op studenten zonder bachelor- of masterdiploma, maar met nuttige beroepservaring. De opleiding van 90 EC is in academiejaar 2019-2020 officieel van start gegaan en wordt inmiddels aangeboden in drie varianten: een flextraject (deeltijds, met een stage), een LIO1-traject (deeltijds, met eigen werkplek in het onderwijs) en een combitraject (voltijds, met een stage). Een commissie van deskundigen heeft een professioneel dossier en goed uitgewerkte documenten van de opleiding bestudeerd en gesproken met interne en externe betrokkenen tijdens een bezoek aan de campus te Kortrijk op 21 februari 2024. Op basis van haar onderzoek komt de commissie tot een positief advies.

Het professionele dossier, de goed uitgewerkte documenten en de dialoog tijdens de bezochtdag hebben de commissie een consistent en complementair beeld gegeven. De opleiding vertrekt vanuit een gedeelde visie die adequaat is vertaald naar de onderwijspraktijk. De opleiding geeft een eigen kleur aan de gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten voor het educatief graduaat in het secundair onderwijs door de toevoeging van een opleidingsspecifiek leerresultaat 'ethische professional'. De commissie vindt deze toevoeging een sterkte en is positief over de ontwikkelde materialen behorend bij dit thema, evenals de voornemens om het aspect nog steviger te verankeren in de opleiding.

Het opleidingsprogramma is logisch opgebouwd rondom drie leerlijnen en verbindt theorie met praktijk door een integratieve aanpak. De opleiding biedt studenten de mogelijkheid om een traject op maat op te nemen, zodat ze studeren kunnen combineren met een baan. De opleiding benut de talenten en eigenheid van de beoogde doelgroep. Studenten volgen het onderwijs deels samen met studenten van de verwante bacheloropleiding, om aan te sluiten bij de schoolpraktijk en studenten met verschillende achtergronden van elkaar te laten leren.

De opleiding biedt graduaatstudenten passende ondersteuning met aandacht voor generieke competenties (taal, digitale vaardigheden), facultatieve extra lessen waarin de theorie nader wordt toegelicht en intensieve persoonlijke begeleiding. De commissie vindt deze aspecten een kracht van de opleiding en essentieel om alle studenten te laten schitteren. De commissie vindt het dan ook belangrijk dat de opleiding hierin blijft investeren.

De competente, bevlogen en proactieve docenten van de verschillende locaties vormen één team dat goed afstemt over het onderwijs om de uniformiteit en continuïteit in het programma te borgen. Het gehele onderwijsteam is gericht op doorlopende ontwikkeling van de opleiding. De commissie was onder de indruk van de goede faciliteiten, waaronder uitstekend uitgeruste praktijklokalen voor vakdidactiek op de campus Torhout.

Den Haag, 8 april 2024

Namens de commissie ter beoordeling van het educatief graduaat in het secundair onderwijs van Hogeschool VIVES:

Inge Placklé
(voorzitter)

Anne Martens
(secretaris)

---

¹ Leraar In Opleiding

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

Op 13 december 2023 heeft Hogeschool VIVES een zelfevaluatierapport (ZER) ingediend bij de NVAO. Dit document beschrijft het educatief graduaat secundair onderwijs ('educatief graduaat') van de Katholieke Hogeschool VIVES Noord en de Katholieke Hogeschool VIVES Zuid aan de hand van zes kwaliteitskenmerken. Via de online leeromgeving Toledo kreeg de commissie toegang tot onderliggende documenten bij het ZER (zie Bijlage 6). Het professionele dossier en de goed uitgewerkte documenten hebben de commissie inzicht gegeven in de visie van de opleiding en de uitwerking daarvan in het onderwijs.

Het ZER beschrijft de historie van de opleiding. Het educatief graduaat is een relatief nieuw kwalificatieniveau binnen het Vlaamse onderwijslandschap. De opleiding van 90 EC² richt zich op studenten zonder bachelor- of masterdiploma, maar met nuttige beroepservaring. De opleiding is in academiejaar 2019-2020 officieel van start gegaan en bouwt voort op de ervaring met Specifieke Lerarenopleidingen (SLO) binnen de West-Vlaamse Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO) CVO Creo Kortrijk en CVO VTI Brugge. Daarbij werden ook de associatiepartners KU Leuven en LUCA School of Arts betrokken. De opleiding ressorteert onder de opleidingen secundair onderwijs van de groep Onderwijs aan de Hogeschool VIVES op campussen Brugge, Kortrijk en Torhout. De opleiding kent inmiddels drie varianten: een flextraject (deeltijds, met een stage), een LIO³-traject (deeltijds, met eigen werkplek in het onderwijs) en een combitraject (voltijds, met een stage).

Ter voorbereiding op de dialoog met de opleiding hebben de commissieleden alle documentatie individueel zorgvuldig doorgenomen en hun eerste indrukken per kwaliteitskenmerk vastgelegd in een daarvoor bestemd formulier. De commissieleden vermeldden zowel positieve vaststellingen als aandachtspunten en vragen. Hoewel elk commissielid eigen accenten legde, waren de indrukken van de commissie als geheel vergelijkbaar. De secretaris heeft alle eerste indrukken samengevoegd in één document, dat de commissieleden hebben besproken tijdens een online voorbereidend overleg op 9 februari 2024. Wegens omstandigheden kon het student-lid niet bij deze bespreking aansluiten. Na afloop van dit overleg hebben de secretaris en voorzitter prioritaire vragen opgesteld, waarbij ook de reactie van het student-lid is meegenomen.

Op 20 februari 2024 is de voltallige commissie bijeengekomen te Kortrijk om de dialoog met de opleiding verder voor te bereiden. Tijdens dit overleg hebben de commissieleden de definitieve onderwerpen en vragen voor iedere gesprekssessie bepaald. Deze waren gerelateerd aan de volgende thema's: verschillen tussen graduaat- en bacheloropleiding, de uitwerking van de visie op de 'ethische professional' en de holistische en emancipatorische benadering van de opleiding, de vormgeving van flexibele trajecten en afstemming van het opleidingsprogramma op de doelgroep, het aanbod aan vakdidactiek, ervaringen met de diversiteitsstage, studiebelasting en de samenwerking in alsmede professionalisering van het docententeam. Op 21 februari 2024 heeft de commissie een bezoek gebracht aan de campus in Kortrijk en de thema's besproken met interne en externe vertegenwoordigers van de opleiding (zie Bijlage 4).

De bezokedag startte met een dialoog met de verantwoordelijken van de opleiding. De groepsdirecteur Onderwijs schetste de ontwikkeling van de opleiding en lichtte toe dat de inkanteling in VIVES is gebeurd met respect voor eigenheid en expertise rondom *adult learning* van de betrokken instellingen. Drie lerarenopleidingen – de geïntegreerde educatieve bacheloropleiding, het educatief graduaat en de verkorte educatieve bachelor – liepen in eerste instantie naast elkaar, maar inmiddels bevindt de opleiding

---

² European Credits (studiepunten)

³ Leraar In Opleiding

zich in een nieuwe fase van integratie en implementatie van het nieuw curriculum. Daarbij worden de lijnen dichter bij elkaar gebracht.

Vervolgens heeft de commissie met de opleidingsverantwoordelijken de diverse prioritaire thema's besproken. Gedurende de bezoekdag heeft de commissie haar bevindingen getoetst in dialoog met andere betrokkenen: docenten, studenten, alumni en vertegenwoordigers van het werkveld. Dit leidde tot een consistent en complementair beeld van de opleiding, waaraan een gedeelde visie ten grondslag ligt die bovendien adequaat is vertaald naar de onderwijspraktijk.

De opleiding vertrekt vanuit de gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten voor het Educatieve graduaat in het secundair onderwijs. Het ZER legt duidelijk uit hoe deze zijn gerelateerd aan de basiscompetenties uit het beroepsprofiel, het opleidingsspecifiek leerresultaat 'ethische professional' (zie hieronder), het kijkkader beroepstaken, het competentieboekje gedragsindicatoren en de leerresultatenmatrix. Gezamenlijk ondersteunen deze instrumenten de leerlijn zelfsturing. Het opleidingsprogramma heeft een duidelijk doordachte structuur met drie leerlijnen: (1) didactische leerlijn, (2) aandacht voor zorg, en (3) stageleerlijn. De opleiding biedt een sterke pedagogisch-didactische basis en verbindt theorie met praktijk door een integratieve aanpak.

Aan de domeinspecifieke leerresultaten heeft VIVES een opleidingsspecifiek leerresultaat toegevoegd (zie Bijlage 3), aansluitend bij de visie van de 'ethische professional': een opmerkelijke, gepassioneerde, geëngageerde en verbonden leraar, die handelt vanuit een erkenning van en engagement voor de morele dimensie van onderwijs. De commissie vindt deze toevoeging een sterkte en is onder de indruk van de ontwikkelde materialen behorend bij dit thema. De commissie heeft vastgesteld dat alle betrokkenen het belang onderschrijven van de centrale thema's gerelateerd aan de ethische professional. Zij noemen daarbij onder andere het ontwikkelen van een kritische houding en het leren omgaan met dilemma's. De opleidingsdirecteur legde uit dat docenten in de lessen al aandacht besteden aan ethische aspecten, maar dat dit aspect nog steviger verankerd kan worden in de opleiding. Hiervoor ziet de opleiding mogelijkheden in het ontwikkelen van kijkkaders en een gedeelde taal voor ethische professionaliteit, die zowel studenten als het werkveld kunnen benutten. Volgens de commissie zijn dit goede voornemens.

Het ZER beschrijft dat de opleiding een holistische en emancipatorische benadering hanteert: een waarderende houding met oog voor motivaties, talenten en eigenheid van de doelgroep, een expliciete aandacht voor een veilig leerklimaat en het opleiden in dialoog met het werkveld. Bij de bestudering van de documentatie vond de commissie dit een interessant uitgangspunt en tijdens de bezoekdag heeft de commissie onderzocht hoe deze benadering zichtbaar wordt in de opleiding. Op basis van de dialoog met interne en externe betrokkenen concludeert de commissie dat de uitwerking goed past bij de realiteit van de hogeschool en de studentenpopulatie.

In eerste instantie gaf de documentatie de commissie de indruk dat het curriculum van het educatief graduaat nauwelijks verschilt van het curriculum van de educatieve bacheloropleiding. Gedurende het bezoek is dit beeld bijgesteld. De opleidingsverantwoordelijken bevestigden dat een deel van de opleidingsonderdelen (OPO's) gezamenlijk gevolgd worden. Op die manier wil de opleiding aansluiten bij de schoolpraktijk, waar leraren met verschillende opleidingsachtergronden samenwerken. In de studiematerialen van de gezamenlijke cursussen staat aangegeven welke doelstellingen en inhoud relevant zijn voor de verschillende studentengroepen. Ook de evaluatie verschilt: graduaatstudenten krijgen andere vragen dan bachelorstudenten. Studenten bevestigden dat voor hen steeds helder is welke materialen voor hen bestemd zijn.

Tijdens de voorbereiding op de bezokedag merkte de commissie op dat het gezamenlijke onderwijs vraagt om differentiatie. Docenten bevestigden dat zij de gezamenlijke OPO's in duo's verzorgen om dit te realiseren. Bovendien houden ze rekening met verschillen door de bewuste keuze voor werkvormen, werken studenten in kleine groepen en krijgen ze veel feedback. De opleiding zet daarnaast in op interactief en samenwerkend leren; afhankelijk van de lesinhoud vindt de samenwerking plaats in homogene of heterogene groepen. De commissie vindt het een sterkte dat docenten inspelen op de unieke profielen van levens- en werkervaring, en dat ze graduaatstudenten vragen naar voorbeelden uit de praktijk. De mix van graduaat- en bachelorstudenten heeft daarmee een meerwaarde die ook voor studenten zichtbaar is en door hen wordt erkend.

Op basis van hun beroepservaring worden studenten toegewezen aan een of meerdere onderwijsvakken en bijhorende vakdidactiek. De opleidingsverantwoordelijken vertelden dat de vakdidactiek deels inhaakt op de bacheloropleiding, maar dat VIVES ook vakdidactiek ontwikkelt voor het educatief graduaat. In een aantal gevallen werkt de opleiding met clustering en sluiten studenten aan bij de vakdidactiek voor verwante schoolvakken. Docenten geven studenten algemene kaders en opdrachten die in meerdere branches te gebruiken zijn. De commissie vindt de clustering een begrijpelijke keuze omdat het praktisch niet haalbaar is om voor elk schoolvak een afzonderlijke cursus vakdidactiek te ontwerpen. Desalniettemin vindt de commissie het een goed idee dat de opleiding wil onderzoeken of het mogelijk is om samen met andere hogescholen het aanbod aan vakdidactiek (online) uit te bouwen.

De commissie is positief over de wijze waarop de opleiding graduaatstudenten extra leerondersteuning biedt. Graduaatstudenten kunnen binnen de OPO's 'Basis didactiek en brede leerzorg' en 'Praktijkinitiatie didactische vaardigheden' deelnemen aan facultatieve extra lessen waarin bijvoorbeeld de theorie nader wordt toegelicht. Studenten waarderen dat ze door de extra uren de gelegenheid krijgen om begrippen te verhelderen en de lesstof gezamenlijk uit te diepen. De opleidingsverantwoordelijken merkten op dat deze aanpak ook zorgt voor een veilige leeromgeving waarin graduaatstudenten vragen durven te stellen en die hen stimuleert om hun eigen leerproces steeds meer zelf ter hand te nemen. Volgens docenten krijgen studenten de gelegenheid om geleidelijk te groeien. De commissie vindt de intensieve begeleiding een kracht van de opleiding en een essentieel aspect om alle studenten te laten schitteren. De commissie vindt het dan ook belangrijk dat de opleiding hierin blijft investeren.

Vertegenwoordigers vanuit het werkveld bevestigden dat de opleiding intensieve begeleiding biedt, niet alleen aan studenten maar ook aan de betrokken scholen. Ze waarderen de uitvoerige uitleg over het verloop van het proces en de vlotte en open communicatie met de opleiding. Aan het begin van het jaar vindt een dialoog plaats met een opleidingsvertegenwoordiger, de student en de school, om duidelijkheid te creëren over de verwachtingen en de opdrachten die de student gaat uitvoeren in de school. De commissie vindt dit een sterk voorbeeld van een goede praktijk.

Het ZER vermeldt dat de opleiding veel aandacht besteedt aan de ontwikkeling van generieke competenties, zoals taal, digitale vaardigheden en studievaardigheden. De opleiding start met het OPO DigiTaal om studenten te sterken in digitale en talige competenties die in de doelgroep niet vanzelfsprekend zijn. Tijdens de bezokedag heeft de commissie gesproken met een taalcoach en voorbeelden gezien van materialen die gebruikt worden om taalontwikkeling te ondersteunen. De opleiding werkt met posters om studenten aan te moedigen woordenlijsten samen te stellen ter ondersteuning van het leerproces. Docenten vertelden dat de opleiding vanaf het huidige studiejaar ook woordenlijsten aanbiedt met academische termen per OPO. Via deze werkwijzen wil de opleiding taal niet vereenvoudigen maar studenten juist in staat stellen om complexere, rijke taal te gebruiken. Studenten noemden daarnaast het eerste OPO over basisdidactiek als meerwaarde voor het eigen leerproces en de ontwikkeling van studievaardigheden. De commissie vindt het positief dat de opleiding sterk inzet op de

ontwikkeling van generieke competenties en raadt aan om te onderzoeken hoe de taalontwikkeling van potentiële (anderstalige) studenten verder ondersteund kan worden door samenwerking met CVO's.

Aansluitend bij VIVES' visie op complementariteit aan profielen nemen studenten deel aan een diversiteitsstage, waarin ze worden ondergedompeld en ingeschakeld in de werking van heel diverse organisaties die focussen op het werken met kwetsbare groepen of die cultuurmaatschappelijke thema's in de verf zetten. Via de diversiteitsstage leren studenten andere doelgroepen kennen en krijgen ze een basis om te leren omgaan met een diverse klas en samenleving. De commissie heeft een overzicht gezien van de organisaties waarmee de opleiding samenwerkt. Docenten legden uit dat studenten zelf een stageplek kiezen, aansluitend bij hun persoonlijke profiel en ervaring. In intervisiemomenten delen studenten hun ervaringen. Volgens studenten is de diversiteitsstage een meerwaarde voor wie nog niet veel ervaring heeft in verschillende contexten. De commissie vindt de aandacht voor diversiteit belangrijk en raadt aan om te onderzoeken hoe de voor docenten ontwikkelde diversiteitsscan ook kan worden ingezet door studenten.

De opleiding biedt studenten de mogelijkheid om een traject op maat te volgen, zodat ze studeren kunnen combineren met een baan. Ieder semester kunnen studenten hun studieplan bijsturen. Studenten waarderen deze flexibiliteit en vertelden de commissie dat het een belangrijke reden was om te kiezen voor het educatief graduaat van VIVES. Zij hebben positieve ervaringen met het wisselen tussen trajecten voor avond- en dagonderwijs. Docenten en studenten maken gebruik van studentenvolgsysteem Educino om de voortgang te bewaken en nuttige beroepservaringen in kaart te brengen.

Voorafgaand aan de bezokedag vroeg de commissie zich af hoe de opleiding de flexibiliteit combineert met volgtijdelijkheid in het curriculum en de concentrische opbouw van het werkplekleren. Docenten vertelden dat ze regelmatig stilstaan bij de leerlijnen in het curriculum. De groeilijn 'onderzoekende houding' en de vraaggestuurde aanpak spelen een belangrijke rol om studenten op te leiden tot zelfsturende professionals. De opleiding biedt theoretische kaders aan, bijvoorbeeld rondom basisdidactiek, waarna studenten verbanden leggen met de ervaringen die zij opdoen in de praktijk. Daarnaast zorgen docenten voor sterke persoonlijke opvolging bij de stages.

De commissie vindt het een sterkte dat de opleiding de ontwikkeling van een onderzoekende houding centraal plaatst, met een nadruk op opmerkzaamheid, nieuwsgierigheid, bedachtzaamheid en kritische ingesteldheid. Studenten reflecteren en gaan in dialoog met hun omgeving om een goed beeld te vormen van zichzelf. Ze werken met persoonlijke ontwikkelingsplannen, waarin ze hun groeipad en eigen leerweg vastleggen. Via supervisiegesprekken en exploratie van theoretische kaders komen studenten tot antwoorden op hun eigen leervragen. Ook studenten zelf waarderen de kritische houding die ze gedurende de opleiding ontwikkelen.

De evaluatie van studenten is gebaseerd op het toetsbeleid en de toetsvisie van VIVES. Volgens de commissie maakt de opleiding gebruik van heldere evaluatieformulieren en beoordelingscriteria en is het positief dat een toetscommissie de kwaliteit van de toetsing bewaakt. Gedurende de opleiding werken studenten aan taken en projecten. Studenten bevestigden dat wat ze leren direct toepasbaar is in hun eigen schoolpraktijk. In een aantal gevallen hebben scholen de projecten van graduaatstudenten overgenomen in de schoolpraktijk. Het eindassessment is gebaseerd op een portfolio en de reflectie van de student op zijn eigen handelen. De opleiding streeft naar een holistische benadering van toetsing, die volgens de commissie op enigszins gespannen voet staat met de relatief kleine onderwijseenheden. De commissie beveelt daarom aan om te onderzoeken of het mogelijk is te werken met grotere eenheden en ruimere beroepstaken.

Volgens het ZER blijft de studiebelasting een aandachtspunt. De perceptie van de student zou niet altijd overeenkomen met de daadwerkelijke studiebelasting. Ook studenten, alumni en het werkveld vertelden de commissie dat de combinatie van opleiding, werk en privé regelmatig zwaar is en tot uitval kan leiden. De commissie vindt het essentieel dat de opleiding voor de start goed communiceert over de werklust die studenten kunnen verwachten. Ook het werken met grotere onderwijseenheden en beroepstaken zou de studiebelasting kunnen verlagen.

De commissie is gecharmeerd van de aandacht die de opleiding heeft voor de ontwikkeling van veerkracht. Daarnaast ondersteunt de commissie de suggestie uit het werkveld om een 'start-to-teach' cursus te ontwikkelen voor LIO-studenten waarin heel praktische zaken in de schoolcontext aan bod komen. Volgens sommige studenten zou het ook nuttig zijn om meer te leren over de schoolorganisatie en waar ze de nodige basisinformatie kunnen vinden voor het geven van hun eerste lessen (verkennen van leerplannen, gebruik van smartschool, basisprincipes van klasmanagement, ...). De commissie denkt dat dit studenten beter voorbereidt op hun taken tijdens en na de opleiding en was dan ook verheugd dat de opleidingsverantwoordelijken in het afsluitende gesprek meldden dat een 'start-to-teach' cursus tegen september 2024 wordt ontwikkeld in samenwerking met Howest.

Het ZER beschrijft dat activiteiten rondom internationalisering nog in ontwikkeling zijn. De opleiding geeft aan dat internationalisering een lastig vraagstuk is voor een graduaatsopleiding. In de toekomst wil de opleiding studenten meer laten proeven van internationale ervaringen via studentenuitwisselingen in Nederland en Suriname. Geen van de studenten die de commissie sprak, had hiermee ervaring. De commissie erkent dat de organisatie van uitwisselingen praktisch uitdagend is in een opleidingsprogramma van 90 studiepunten, waarbij vele studenten een flexibel traject doorlopen.

Voorafgaand aan de bezokedag had de commissie vragen over de teamvorming onder docenten van Hogeschool VIVES Noord (Brugge) en Hogeschool VIVES Noord (Kortrijk), die de opleiding gezamenlijk verzorgen. Tijdens de eerste gespreksessie vertelde de opleidingsdirecteur dat zij één team vormen. Uit de dialoog met docenten begreep de commissie dat de docenten dit ook daadwerkelijk zo beleven en gelijkgesteld zijn. Docenten van de verschillende locaties stemmen goed af over de OPO's die zij parallel geven, waarmee ze de uniformiteit en continuïteit in het programma borgen. De opleiding kent een doorgedreven overlegstructuur, die docenten als efficiënt en zinvol ervaren. Het is voor hen duidelijk wie wanneer en waarom aansluit.

De commissie heeft gesproken met bevlogen en competente docenten die zich goed ondersteund voelen. De opleiding biedt (nieuwe) docenten basismaterialen, maar docenten hebben de vrijheid om zelf accenten te leggen. Ze kunnen daarbij beroep doen op een onderwijscoach. De commissie is onder de indruk van het professionele persoonlijke leiderschap in het team. Docenten ervaren een veilige leeromgeving met ruimte voor reflectie en feedback. Ze zijn proactief in het nemen van initiatieven en krijgen daarvoor de ruimte. De commissie vindt het een sterkte dat de docenten op die manier model staan en zelf doen wat ze verkondigen naar studenten. De dialoog met de opleidingsverantwoordelijken en de docenten gaf de commissie de indruk dat zij zeer benaderbaar zijn en de studenten een thuis willen bieden. Studenten vertelden de commissie dat zij profiteren van de vlotte communicatie tussen docenten. Gezien de positieve reacties van studenten en afgestudeerden slagen de docenten hierin.

Het ZER beschrijft dat de opleiding de eigen docenten voldoende groeikansen wil geven voor professionele ontwikkeling, maar dat externe professionalisering steeds vaker onder druk komt te staan door toenemende werkdruk. Tijdens de bezokedag besprak de commissie dit punt met verschillende geledingen. De opleidingsdirecteur vertelde dat de opleiding voornamelijk inzet op zelfsturing vanuit de OPO-teams. Docenten delen

hun expertise met collega's en maken gebruik van intervisie. Daarnaast kunnen docenten deelnemen aan werkveldstages en aansluiten bij de algemene professionaliseringsactiviteiten van VIVES, waaronder 'PRO-dagen'. Docenten gaven diverse voorbeelden van gevolgde trainingen, hoe ze de opgedane kennis verder verspreiden onder collega's en hoe ze intercollegiale coaching organiseerden. Het is positief dat ook onderwijscoaches vanuit het werkveld kunnen participeren in professionaliseringsactiviteiten. Aanvankelijk had de commissie vragen over de structurele aanpak van professionalisering. Tijdens het afsluitende gesprek vertelden de opleidingsverantwoordelijken echter dat de opleiding jaarlijks opleidingsthema's selecteert op basis van signalen uit de OPO-teams. Op basis daarvan creëren de VIVES onderwijsdiensten het professionaliseringsaanbod. Uit de gegeven voorbeelden begreep de commissie dat de opleiding voldoende aansluit bij een lopende professionaliseringscyclus.

Tijdens de bezokedag heeft de commissie voldoende zicht gekregen op de drie opleidingslocaties Brugge, Kortrijk en Torhout. De commissie miste de campus Torhout in de documentatie, maar de opleidingsverantwoordelijken legden uit dat die locatie alleen vakdidactiek aanbiedt. Het grootste deel van de opleiding vindt plaats op de campussen in Brugge en Kortrijk. Studenten schrijven zich in voor een van de twee locaties, maar kunnen op de verschillende locaties onderwijs volgen. De commissie heeft de faciliteiten in Kortrijk bezocht en via een online verbinding een rondleiding gekregen over de campus Torhout. De commissie was onder de indruk van de goede faciliteiten, waaronder uitstekend uitgeruste praktijklokalen en een *collaboration room* waarin studenten hybride kunnen samenwerken. De lesruimtes, praktijklokalen en studentenvoorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van de opleiding. De commissie vindt dat de opleiding de sterke fysieke leeromgeving voor de vakdidactieken in Torhout zichtbaarder mag maken voor potentiële studenten en het afnemende werkveld.

Het ZER gaf de commissie een goed beeld van de kwaliteitszorg binnen de opleiding, die is gebaseerd op de richtlijnen op instellingsniveau en uitgewerkt in een jaaractieplan. Volgens de kwaliteitszorgcoördinatoren dragen deze kaders bij aan een kwaliteitscultuur. Gedurende het academiejaar betreft de opleiding studenten, docenten, alumni en het werkveld via periodieke bevestigingen. Tijdens de bezokedag heeft de commissie gevraagd wat er met deze feedback gebeurt. De opleidingsverantwoordelijken gaven aan dat de resultaten van bevestigingen worden gecommuniceerd via posters en dat de opleiding op korte termijn start met een campusoverleg, waarbij studentenvertegenwoordigers met de opleiding in gesprek gaan. De commissie waardeert deze initiatieven die bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de opleiding. Uit de bezokedag bleek een ontwikkelingsgerichte houding binnen alle geledingen van de opleiding.

Vertegenwoordigers van het werkveld vertelden de commissie dat studenten van VIVES gegeerd zijn. Het is positief dat docenten mogelijkheden zien om alumni toekomstig in te zetten als (gast)docent binnen het educatief graduaat. Afgestudeerden voelen zich startbekwaam, maar de commissie merkt op dat goede begeleiding bij de start van de onderwijs carrière noodzakelijk blijft. Dit vraagt om duidelijke communicatie richting het afnemende werkveld.

Tot slot blijft de positionering van afgestudeerden in het werkveld een uitdaging. Momenteel leidt het educatief graduaat tot hetzelfde civiele effect als de bacheloropleiding. Hoewel beide opleidingen leiden tot dezelfde competenties, zien vertegenwoordigers uit het werkveld dat pas afgestudeerden van het educatief graduaat doorgaans iets meer begeleiding nodig hebben dan startende leerkrachten met een bachelordiploma. Daarnaast is het profiel van het educatief graduaat in het werkveld nog minder gekend. De commissie beveelt daarom aan om aandacht te blijven

besteden aan de duiding van het niveau en de promotie van het educatief graduaat, dat zeker voor het onderwijs in praktijkvakken een duidelijke meerwaarde heeft.

3 Oordeel

De commissie komt tot een positief advies met betrekking tot de opleidingsbeoordeling van het educatief graduaat in het secundair onderwijs van Hogeschool VIVES. Dit advies is gebaseerd op de professionele en goed uitgewerkte documentatie en de open, constructieve dialoog tijdens de bezoekdag die tezamen hebben gezorgd voor een consistent en complementair beeld van een kwaliteitsvolle opleiding.

De opleiding vertrekt vanuit een heldere visie die gedeeld wordt door interne en externe betrokkenen. De commissie vindt de aandacht voor de ethische professional, diversiteit en het ontwikkelen van een onderzoekende houding relevante en passende uitgangspunten. Deze thema's zijn deels al in het onderwijs verweven en aanvullende materialen zijn in ontwikkeling.

De opleidingsverantwoordelijken en docenten zijn terecht trots op de wijze waarop ze de opleiding laten aansluiten bij de behoeften van de doelgroep. De commissie vindt het een sterkte dat docenten inspelen op de unieke profielen van levens- en werkervaring, en dat ze graduaatstudenten vragen naar voorbeelden uit de praktijk. De mix van graduaat- en bachelorstudenten heeft daarmee een meerwaarde die ook voor studenten zichtbaar is en door hen wordt erkend. De toetsing is op maat gemaakt van het kwalificatieniveau 5. De opleiding doet serieuze inspanningen om graduaatstudenten de nodige extra ondersteuning te bieden. Graduaatstudenten krijgen passende ondersteuning met aandacht voor generieke competenties (taal, digitale vaardigheden) en facultatieve extra lessen waarin de theorie nader wordt toegelicht. De commissie vindt de intensieve persoonlijke begeleiding een kracht van de opleiding, die essentieel is om alle studenten te laten schitteren. Het is dan ook belangrijk dat de opleiding hierin blijft investeren.

De opleiding onderscheidt zich door een grote mate van flexibiliteit, die zowel studenten als het werkveld zien als een troef. Desondanks blijft de studiebelasting een aandachtspunt. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding hierover goed communiceert en denkt dat het werken met grotere onderwijseenheden en ruimere beroepstaken de studiebelasting zou kunnen verlagen. Dat zou bovendien aansluiten bij de holistische benadering van toetsing die de opleiding nastreeft.

De competente, bevlogen en proactieve docenten van de verschillende locaties vormen één team dat goed afstemt over het onderwijs om de uniformiteit en continuïteit in het programma te borgen. In de dialoog met de opleiding heeft de commissie een grote betrokkenheid en gedrevenheid waargenomen onder alle geledingen. Samen zorgen ze voor een veilige leeromgeving waarin studenten zich thuis voelen en de ruimte krijgen om te groeien en uiteindelijk uit te blinken. Het gehele onderwijsteam is gericht op doorlopende ontwikkeling van de opleiding en is zich bewust van ontwikkelpunten, die ook onder studenten en het werkveld worden opgehaald. De commissie was onder de indruk van de goede faciliteiten, waaronder uitstekend uitgeruste praktijklokalen voor vakdidactiek op de campus Torhout.

De commissie beveelt aan om aandacht te blijven besteden aan de duiding van het niveau en de promotie van het educatief graduaat, dat zeker voor het onderwijs in praktijkvakken een duidelijke meerwaarde heeft.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Katholieke Hogeschool VIVES Noord en Katholieke Hogeschool VIVES Zuid
Naam opleiding	Educatief graduaat in het secundair onderwijs
Niveau en oriëntatie	Graduaat
Titel	Educatief gegradueerde in het secundair onderwijs
Studiegebied	Onderwijs
Afstudeerrichtingen	Geen afstudeerrichtingen De onderwijsvakken voor de nuttige beroepservaring worden vermeld op het diplomasupplement
Opleidingstrajecten	<ul style="list-style-type: none"> • FLEX-traject • LIO-traject • COMBI-traject
Vestigingen waar de opleiding wordt aangeboden	<ul style="list-style-type: none"> • Brugge • Kortrijk • Torhout
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	90 EC
Aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen	Educatieve bachelor secundair onderwijs

Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten (OLR)

1. DLR 01. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs formuleert concrete doelstellingen, ontwerpt krachtige leeromgevingen en gebruikt passende werkvormen en evaluatiemethodieken ter ondersteuning van het leer- en ontwikkelingsproces. Hij differentieert in functie van de klasgroep en de individuele leerlingen.
2. DLR 02. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs geeft mee vorm aan een positief en ondersteunend leer- en leefklimaat. Hij geeft aandacht aan attitudevorming bij leerlingen en bereidt ze voor op het functioneren op de arbeidsmarkt en op maatschappelijke participatie. Hij gaat gepast om met diversiteit.
3. DLR 03. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de domeinspecifieke vakinhoudelijke en vakdidactische basiskennis. Hij vertaalt deze inhouden gestructureerd en praktijkgericht naar de leerlingen en gebruikt hierbij zijn relevante praktijkervaring. Hij gebruikt daarbij een correcte en gepaste taal. Hij ondersteunt leerlingen in hun studie- en beroepskeuzeprocessen.
4. DLR 04. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs organiseert een veilige en efficiënte werken leeromgeving. Hij voert administratieve taken correct uit.
5. DLR 05. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs professionaliseert zich en past nieuwe vakgerichte ontwikkelingen toe in zijn onderwijspraktijk. Hij reflecteert kritisch op het eigen functioneren en stuurt zichzelf bij.
6. DLR 06. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om, aangepast aan de context, te communiceren met ouders met respect voor diversiteit.
7. DLR 07. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs neemt zijn verantwoordelijkheid op in het team en neemt deel aan het overleg rond de pedagogische en (vak)didactische aanpak. Hij neemt in het schoolteam initiatieven om het pedagogisch project mee te realiseren.
8. DLR 08. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om te communiceren met externe partners.
9. DLR 09. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs kan in gesprek gaan over zijn beroep en de plaats daarvan in de samenleving. Hij kan deelnemen aan het maatschappelijk debat rond onderwijskundige thema's.
10. DLR 10. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs benadert met een open geest ontwikkelingen op sociaal-politieke, sociaal-economische, levensbeschouwelijke, cultureel-esthetische en cultureel-wetenschappelijke domeinen.
11. OLR. De educatief gegradueerde hanteert een ethiek die geënt is op fundamentele ethische waarden en die primair gericht is op de medemens en de samenleving. Hij ziet de morele implicaties van zijn handelen in een grote verscheidenheid aan contexten. Hij kan morele dilemma's in concrete onderwijscontexten identificeren, analyseren en hierin tot keuzes komen die rationeel onderbouwd zijn en geënt zijn op ethische principes en waarden.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Inge Placklé (*voorzitter*), Professor beroepsonderwijs VUB. Lerarenopleider aan het Multidisciplinair Instituut Lerarenopleiding VUB. Lector PAV aan Hogeschool PXL.

Frank Janssen (*commissielid*), Opleidingscoördinator, docent associate degree en bachelor lerarenopleiding consumptieve techniek, Fontys Hogeschool.

Pieter Vielfont (*commissielid*), Directeur GO! TA Zavelenberg en CLW Castor (Sint Agatha Berchem).

Pamuk Demirci (*student-commissielid*), Studente educatief graduaat PXL.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Veerle Conings** (*procescoördinator*), beleidsmedewerker NVAO.
- **Anne Martens** (*extern secretaris*).

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

Kortrijk, 21 februari 2024

Uur	Planning	Samenstelling gespreksgroepen
08:45-09:00	Verwelkoming commissie	
09:00-10:15	Inleidend gesprek met de (vertegenwoordiger) van het instellingsbestuur en opleidingsverantwoordelijken	<ul style="list-style-type: none"> • groepsdirecteur Onderwijs • adjunct van de directeur • opleidingshoofd • onderwijscoach • trajectbegeleider campus Brugge • trajectbegeleider campus Kortrijk • domeincoördinator kwaliteitszorg • kwaliteitscoördinator educatief graduaat
10:15-10:45	Intern overleg commissie - pauze	
10:45-11:45	Gesprek met docenten en onderwijsondersteuners	<ul style="list-style-type: none"> • docent, stagebegeleider en themaverantwoordelijke ethische professionaliteit • docent, LIO-begeleider en LIO-coördinator, co-verantwoordelijke stageleerlijn • docent, stage- en LIO-begeleider en vakdidacticus nijverheid optie B campus Brugge nijverheid optie B • docent, stagebegeleider, stagecoördinator, co-verantwoordelijke stageleerlijn • docent, taalcoach en OPO-verantwoordelijke diversiteitsstage • docent en OPO-verantwoordelijke DigiTAAL • docent, LIO-begeleider en OPO-verantwoordelijke Verhoogde Zorg • docent, stagebegeleider en themaverantwoordelijke internationalisering • docent, stage- en LIO-begeleider en vakdidactica Voeding en Horeca campus Torhout • docent en OPO-verantwoordelijke Welzijn, veiligheid en gezondheid
12:45-12:15	Lunch commissie	
12:15-13:00	Rondleiding op de campus	
13:00-13:30	Intern overleg commissie	

13:30-14:30	Gesprek met studenten en recente alumni	<p>studenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • combitraject Brugge (nijverheid: elektriciteit) • flextraject Brugge (verzorging) • flextraject Kortrijk (nijverheid: carrosserie) • LIO-traject Brugge (voeding en horeca) • LIO-traject Kortrijk (nijverheid: hout) <p>alumni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • flextraject Kortrijk (verzorging) • flextraject Kortrijk (voeding en horeca) • LIO-traject Brugge (nijverheid: bouw)
14:30-15:00	Intern overleg commissie	
15:00-16:00	Gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld	<ul style="list-style-type: none"> • technisch adviseur en vakmentor, BSO Sint-Idesbald Roeselare • directeur, VIBSO Sint - Paulus Waregem • pedagogisch directeur, VTI Menen • technisch adviseur en vakmentor, MS Sint - Rembert Torhout • stagecoördinator, RHIZO Zorgkrachtschool Kortrijk • directeur infrastructureel en ICT-beleid, VTI Roeselare • algemeen directeur, CVO Miras, Brugge - Kortrijk - Oostende - Westhoek - Waregem
16:00-17:00	Intern overleg commissie + vrij moment (7)	
17:00-17:30	Afsluitend gesprek met de opleidingsverantwoordelijken	

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “*Beoordelingskader Opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie*” van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid. Vervolgens hebben de secretaris en voorzitter prioritaire vragen opgesteld.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog op 21 februari 2024 te Kortrijk verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Documentatie beschikbaar gesteld bij de aanvraag:

- Aanvraagbrief
- Administratieve gegevens
- Zelfevaluatie rapport
- Bijlagen bij het zelfevaluatie rapport:
  - Bijlage 1: onderwijsvisie Hogeschool VIVES
  - Bijlage 2: visietekst groep Onderwijs
  - Bijlage 3: visietekst ethische professionaliteit
  - Bijlage 4: kijkkader
  - Bijlage 5: competentieboekje
  - Bijlage 6: leerresultatenmatrix
  - Bijlage 7: stageleerlijn
  - Bijlage 8: opleidingsbrochure
  - Bijlage 9: onderzoekende houding
  - Bijlage 10: werkvormmatrix
  - Bijlage 11: curriculumdifferentiatie
  - Bijlage 12: nota taalbeleid
  - Bijlage 13: algemeen stagevadecum
  - Bijlage 14: studiewijzer LIO-cluster
  - Bijlage 15: toetsvisie en – beleid VIVES
  - Bijlage 16: beoordelingsstandaard integratiestage
  - Bijlage 17: toetsmatrix
  - Bijlage 18: diversiteitsscan
  - Bijlage 19: structuur groep Onderwijs
  - Bijlage 20: protocol HOC
  - Bijlage 21: leidraad functioneringsgesprek
  - Bijlage 22: reflectiedocument 'leraar van leraren'
  - Bijlage 23: VIVES-referentiekader graduaatsopleidingen
  - Bijlage 24: onderwijsbeleidsplan VIVES
  - Bijlage 25: meerjarenplan groep Onderwijs
  - Bijlage 26: jaaractieplan
  - Bijlage 27: verslag POC

Documenten beschikbaar gesteld tijdens de dialoog:

- Niveau 5 en 6
- Taalontwikkelen lesgeven
- Ethische professionaliteit
- Diversiteit
- VIVES Onderwijsbeleidsplan
- VIVES Kwaliteitszorg van een opleiding

